

Kortanalys 1/2021

Anmälningssbenägenhet vid fyra typer av brott

En statistisk analys av skillnader i anmälningssbenägenhet

Innehåll

Sammanfattning	4
Omständigheter kring brotten har störst betydelse	5
Faktorer hos brottsoffret svårare att tolka	5
Inledning	7
Tidigare undersökningar	7
Syfte och frågeställningar	10
Metod och material	11
Statistisk analys.....	11
Begränsningar	13
Anmälningsbenägenhet vid fyra typer av brott	17
De fyra typerna av brott totalt.....	17
Misshandel.....	21
Sexualbrott	22
Avslutande diskussion	25
Referenser	28
Bilagor	31
Bilaga 1. Områdesstatistik.....	31
Bilaga 2. Andelen brott som uppges ha polisanmälts.....	35

urn:nbn:se:bra-973

© Brottsförebyggande rådet 2021

Författare: Elisabeth Nordén och Åsa Strid

Vetenskaplig granskare: Manne Gerell

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

Den här kortanalysens syfte är att undersöka vilka faktorer som har betydelse för polisanmälan av fyra typer av brott mot person i Sverige. Brotten som studeras är misshandel, hot, personrån och sexualbrott. De behandlas dels sammantaget, dels separat.

Det finns flera studier från andra länder som undersökt just dessa samband, men det är ont om motsvarande undersökningar i Sverige.

Undersökningarna från andra länder visar att omständigheter kring brottet har stor betydelse för benägenheten att polisanmäla brott. Det handlar bland annat om vilken typ av brott det handlar om.

Anmälningsbenägenheten bland de brott som undersökts i denna kortanalys tenderar att vara högst för rån, näst högst för misshandel och lägst för sexualbrott. Anmälningsbenägenheten är större om brottet skedde i den utsattes bostadsområde och är mindre om gärningspersonen är en ungdom. Det verkar också finnas faktorer hos brottsoffret som påverkar sannolikheten för att brott polisanmäls, men sambanden är generellt betydligt svagare än för omständigheter kring brottet. Kvinnor, äldre, gifta personer och personer med lägre inkomst tenderar att ha större anmälningsbenägenhet. Vad gäller brottsoffrets etnicitet eller utländska bakgrund är resultaten varierande.

Den här kortanalysen bygger på sammanslagna data från Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2006–2017. Vi har studerat om sannolikheten att polisanmäla hot och våld skiljer sig åt beroende på faktorer som till exempel brottets typ och allvarlighetsgrad, brottsoffrets kön och ålder och bostadsområdets grad av socioekonomisk svaghet. För det har vi använt en särskild form av logistisk regressionsanalys kallad flernivåanalys, där faktorerna delas in i tre nivåer: 1) brottshändelser, 2) individer och 3) bostadsområden.

Det finns i regel en diskrepans mellan å ena sidan självrapporterad utsatthet för brott som de utsatta uppger sig ha anmält när de tillfrågas i surveyundersökningar, och å andra sidan brott som faktiskt har blivit anmälda enligt registret över anmälda brott. Så är även fallet med NTU i relation till statistiken över anmälda brott. Det beror på olika faktorer, men bland annat på att det är ”socialt önskvärt” att ett brottsoffer anmäler ett brott, vilket kan riskera leda till överrapportering. Detta är problematiskt om syftet med en studie är att exakt skatta omfattningen av brott eller anmälda brott och mindre problematiskt om man ska bedöma utvecklingen över tid. I den här studien är syftet i stället att studera olika grupper och deras anmälningsbenägenhet. Då är det problematiskt om effekten av social

önskvärdhet bidrar till att dölja samband eller skapa falska samband. Tidigare forskning om fenomenet social önskvärdhet tyder dock snarare på att befintliga samband förstärks, vilket är mindre problematiskt i fallet för den här kortanalysen. Det är ändå något som ska beaktas vid tolkningen av resultaten.

Resultaten riskerar däremot att snedvridas av andra faktorer, såsom att det sannolikt finns en stor underrepresentation av brott i nära relationer i datamaterialet.

Omständigheter kring brotten har störst betydelse

Resultaten av analyserna visar att omständigheter kring brottshändelserna är det som har störst betydelse för sannolikheten att hot och våld totalt sett polisanmäls. Störst variation syns nämligen mellan olika brottshändelser, inte mellan grupper av individer eller områden. Det stämmer också väl med resultaten i andra studier från andra länder. Resultaten bekräftar även resultat från tidigare studier, som att rån är den brottstyp av de studerade där anmälningsbenägenheten är högst, följt av misshandel och hot, och att anmälningsbenägenheten är lägst för sexualbrott. Andra omständigheter som visar sig öka anmälningsbenägenheten är om det var flera gärningspersoner och om brottet skedde i den utsatta personens egna bostadsområde. Andra faktorer som minskar anmälningsbenägenheten är om gärningspersonen är ung och om det handlar om ett sexualbrott.

När det gäller faktorer kopplade till brottsoffret så är anmälningsbenägenheten mindre om offret är yngre, har eftergymnasial utbildning eller varit utsatt för brott tidigare. Resultaten påvisar större sannolikhet att anmäla bland utrikesfödda personer. Vilken karaktär bostadsområdet har tycks dock inte ha någon betydelse, efter kontroll för ovan nämnda faktorer.

Resultaten för misshandel separat liknar resultaten för hot och våld totalt. I båda fallen är det omständigheter kring brottet som verkar ha störst betydelse för sannolikheten att polisanmäla (brottstyp respektive förekomst av skador). Skillnader i bostadsområdets egenskaper tycks ha viss effekt på sannolikheten att anmäla misshandel. Sannolikheten är större i socioekonomiskt svaga områden och i områden med hög befolkningstäthet.

Resultaten för sexualbrott skiljer sig en del från resultaten för hot och våld totalt och för misshandel separat. De omständigheter som ökar sannolikheten som mest för att någon ska uppge att de har polisanmält ett sexualbrott är om sexualbrottet skedde i det egna bostadsområdet eller om det rör sig om ett av de mest allvarliga sexualbrotten.

Faktorer hos brottsoffret svårare att tolka

Den här kortanalysen visar således, i linje med andra undersökningar främst från andra länder, att omständigheter kring brottet är mest avgörande för sannolikheten att anmäla. Det ligger också i linje med teorin om att beslut om att anmäla i någon utsträckning bygger på rationella överväganden. Brottsoffret är mer benäget att anmäla om de personliga ”kostnaderna” (exempelvis tid, energi och skamkänslor) är mindre och de personliga vinsterna större (exempelvis upprättelse eller ökad säkerhet).

Skillnader i sannolikhet att anmäla beroende på olika egenskaper hos brottsoffret är svårare att tolka, till exempel att utrikesfödda personer har

en större sannolikhet att anmäla brott. Det är intressant, eftersom tidigare studier visat olika resultat. Här bör noteras att det är mycket möjligt att det är andra faktorer som spelar in än att anmälaren har bytt hemland.

Inledning

Brott kommer ofta inte till rättsväsendets kännedom. Det gäller inte minst för brott med inslag av hot och våld, som det är frågan om vid brott mot person. Kunskap om vad som påverkar ifall brott polisanmäls eller inte har därför betydelse för hur anmälningsstatistik ska tolkas. Det är också viktigt att belysa skillnader i anmälningsbenägenhet utifrån att de skillnaderna kan påverka om brottsoffer får tillgång till stöd och hur polisiära resurser och brottsförebyggande insatser fördelas geografiskt av. Brottsoffer har rätt till stöd oavsett om brottet polisanmäls eller inte, men polisanmälan har visat sig ha stor betydelse för om brottsoffer får stöd från någon organisation (Brå 2018c). En del brottsförebyggande insatser brukar bygga på analys av den geografiska fördelningen av brott, där anmälningsstatistik ofta används som källa (se t ex Brå 2014a).

Tidigare undersökningar

Det har tidigare genomförts ett flertal undersökningar om anmälningsbenägenhet vid olika typer av brott mot person, varav merparten i USA.

Händelsenivå

Enligt tidigare undersökningar har vissa omständigheter kring brottet stor betydelse för benägenheten att polisanmäla brott. Framför allt är sannolikheten för polisanmälan större vid allvarligare brott, som till exempel lett till större skada fysiskt eller ekonomiskt, alternativt där vapen använts. Det brukar även synas skillnader mellan dessa, där anmälningsbenägenheten tenderar att vara störst för rån, näst störst för misshandel och minst för sexualbrott. Anmälningsbenägenheten verkar också vara större för brott som fullbordades, det fanns vittnen till, utfördes av flera gärningspersoner eller skedde i det egna bostadsområdet (Skogan 1994, Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Baumer 2002, Zhang, Messner och Liu 2007, Baumer och Lauritsen 2010, Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Tarling och Morris 2010, Bosick m.fl. 2012 Xie och Lauritsen 2012, Berg, Slocum och Loeber 2013). Om gärningspersonen är en ungdom, särskilt en omyndig sådan, är anmälningsbenägenheten mindre, Baumer och Lauritsen 2010).

Enligt vissa undersökningar är anmälningsbenägenheten även mindre om brottsoffret känner gärningspersonen (Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Baumer 2002, Baumer och Lauritsen 2010, Bosick m.fl. 2012, Berg, Slocum

och Loeber 2013, Skogan 1994, Tarling och Morris 2010, Xie och Lauritsen 2012,), medan ett sådant samband inte hittats i andra undersökningar (Felson, Messner och Hoskin 1999, Zhang, Messner och Liu 2007, Xie och Lauritsen 2012).

Brottsoffernivå

Det verkar finnas faktorer hos brottsoffret som påverkar sannolikheten att brott polisanmäls, men sambanden är generellt betydligt svagare än för omständigheter kring brottet. Den individfaktor hos brottsoffret som verkar påverka sannolikheten mest är ålder, då benägenheten att anmäla brott tycks öka med åldern (Bosick m.fl. 2012, Skogan 1994, Tarling och Morris 2010, Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Xie och Lauritsen 2012, Baumer och Lauritsen 2010, Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Baumer 2002, Berg, Slocum och Loeber 2013). Många undersökningar visar att kvinnor tenderar att anmäla brott i något större utsträckning än män och gifta något oftare än ogifta (Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Xie och Lauritsen 2012, Zaykowski, Allain och Campagna 2019, Baumer och Lauritsen 2010, Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Bosick m.fl. 2012, Baumer 2002, Boateng 2018). Det finns också studier som tyder på att personer som utsatts för brott flera gånger är mindre benägna att polisanmäla ett brott (Zhang, Messner och Liu 2007).

Brottsoffer med högre inkomst verkar ha mindre anmälningsbenägenhet enligt en del undersökningar (Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Xie och Lauritsen 2012, Baumer och Lauritsen 2010, Baumer 2002), medan andra undersökningar inte kunnat bekräfta sambandet (Skogan 1994, Boateng 2018, Zhang, Messner och Liu 2007, Zaykowski, Allain och Campagna 2019, Bosick m.fl. 2012). Även högre utbildningsnivå verkar enligt vissa studier vara förknippat med mindre anmälningsbenägenhet (Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Baumer 2002, Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006), medan andra undersökningar inte lyckats bekräfta något samband (Boateng 2018, Zhang, Messner och Liu 2007, Xie och Lauritsen 2012, Zaykowski, Allain och Campagna 2019). Vad gäller brottsoffrets etnicitet eller utländska bakgrund är resultaten varierande. Det finns studier som visar att en del etniska minoriteter har större anmälningsbenägenhet (Avakame, Fyfe och McCoy 1999, Baumer och Lauritsen 2010). Andra har funnit att etniska minoriteter har mindre anmälningsbenägenhet (Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Skogan 1994). I andra fall har samband mellan brottsoffrets etnicitet eller utländska bakgrund och polisanmälan inte kunnat konstateras (Tarling och Morris 2010, Zaykowski, Allain och Campagna 2019, Bosick m.fl. 2012, Berg, Slocum och Loeber 2013). Vissa undersökningar tyder på att personer med större förtroende för polisen eller rättsväsendet anmäler brott i större utsträckning (Skogan 1994, Boateng 2018). I många fall har man inte funnit ett sådant samband, men det kan ha att göra med att undersökningarna brukar ha mätproblem som påverkar möjligheten att studera betydelsen av förtroende för polisen eller rättsväsendet på ett adekvat sätt (Skogan 1994). Enligt en

undersökning verkar brottsoffer som själva är brottsaktiva vara mindre benägna att polisanmäla, särskilt om de bor i mer socialt utsatta områden (Berg, Slocum och Loeber 2013).

Områdesnivå

Vissa tidigare studier har undersökt om områdesfaktorer påverkar anmälningsbenägenheten. Flera undersökningar tyder på att anmälningsbenägenheten för vissa brott är mindre i områden med större social utsatthet (Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Berg, Slocum och Loeber 2013). I en undersökning syntes dock ett komplext samband, där anmälningsbenägenheten till en början tvärtom ökar med graden av social utsatthet för att sedan minska tydligt i de allra mest socialt svaga områdena (Baumer 2002). Sambandet hittades dock bara för misshandel av normalgraden (engelska: simple assault), och inte för allvarigare misshandel eller rån. Anmälningsbenägenheten verkar även vara mindre i urbana områden (Skogan 1994, Baumer och Lauritsen 2010, Bosick m.fl. 2012, Xie och Baumer 2012).¹ Andelen utrikesfödda eller andelen som tillhör någon etnisk minoritetsgrupp brukar oftast ingå i mått på social utsatthet, men har ibland också undersökts separat. I en undersökning var anmälningsbenägenheten betydligt mindre i de områden som hade högst andel utrikesfödda, oavsett brottsoffrets egen etnicitet. Sambandet gällde i första hand för områden med nyare invandring, och syntes inte lika tydligt för områden med längre tradition av invandring (Xie och Baumer 2019). I andra undersökningar har man inte funnit något samband mellan anmälningsbenägenhet och andelen utrikesfödda respektive andelen afroamerikaner (Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Xie och Lauritsen 2012).

Brå undersökte 2008 frågan om vad som påverkar anmälningsbenägenheten för misshandelsbrott, utifrån data från Nationella trygghetsundersökningen 2006–2007 (Brå 2008). I likhet med undersökningar från andra länder tydde studien på att omständigheter kring brottet har störst betydelse för anmälningsbenägenheten, däribland allvarlighetsgrad, relation till gärningspersonen, förekomst av rasistiskt motiv och ifall det var den utsatte bedömde att utsattheten var yrkesrelaterat. Den bekräftade också att anmälningsbenägenheten är mindre bland yngre. Vad gäller faktorer hos brottsoffret syntes i flera fall skillnader i sannolikhet som inte var statistiskt signifikanta, och där det alltså inte gick att dra säkra slutsatser om deras eventuella betydelse. Det gällde bland annat skillnader beroende på boendeort, utländsk bakgrund och utbildningsnivå. Vad gäller brottsoffrets

¹ Det är dock endast en av studierna som undersökt urbanisering som en områdesfaktor (Xie och Baumer 2012). De andra undersökningarna har i stället delat in deltagarna efter om de bor i ett urbant område och undersökt detta som en individfaktor (Skogan 1994, Baumer och Lauritsen 2010, Bosick m.fl. 2012).

förtroende för polisen eller rättsväsendet i stort syntes inget samband med anmälningsbenägenhet. Eftersom NTU har gjorts varje år sedan 2006 finns det i dag ett betydligt större dataunderlag tillgängligt jämfört med 2008, vilket medför att resultaten skulle vara mer säkra i en ny undersökning.² Det finns också aspekter som inte tidigare undersökts i en svensk kontext, till exempel bostadsområdets betydelse eller om resultaten ser annorlunda ut vad gäller sexualbrott.

Syfte och frågeställningar

Den här kortanalysens syfte är att undersöka vilka faktorer som verkar ha betydelse för polisanmälan av fyra typer av brott i Sverige (misshandel, hot, personrån, sexualbrott). I kortanalysen undersöktes därför följande frågor:

- Vilken betydelse har olika omständigheter kring brottet (till exempel allvarlighetsgrad och gärningspersonens ålder)?
- Vilken betydelse har individfaktorer hos brottsoffret (till exempel kön och ålder)?
- Vilken betydelse har områdesfaktorer (till exempel grad av socioekonomisk svaghet i området)?
- Blir resultaten annorlunda om specifikt misshandelsbrott respektive sexualbrott studeras?³

² Möjligheten att dra slutsatser om att observerade skillnader inte beror på slumpen (så kallad statistisk styrka) ökar med antalet svarande.

³ Genom att studera enskilda brottstyper separat blir det möjligt att undersöka fler relevanta faktorer, eftersom alla frågor inte ställs för alla brotten. Av utrymmesskäl redovisas inte samtliga de fyra brottstyperna separat. Sexualbrott är särskilt relevant att studera separat dels för att det är av annan karaktär än andra former av hot och våld, dels för att anmälningsbenägenheten är särskilt låg.

Metod och material

Analysen bygger på data från NTU 2006–2017. ⁴ Totalt ingår 15 662 händelser av hot och våld där deltagarna har besvarat frågan om polisanmälan, varav 7 558 hot, 4 527 misshandel, 1 410 rån och 2 167 sexualbrott.⁵

Därutöver används områdesstatistik från Statistiska centralbyrån (SCB) baserat på indelningen Small Areas for Market Statistics (SAMS).

Statistisk analys

I den här kortanalysen studeras om sannolikheten att polisanmäla fyra typer av brott skiljer sig åt beroende på olika faktorer. Skillnader mellan till exempel olika grupper kan i vissa fall handla om att de skiljer sig åt på andra punkter. Till exempel skulle ensamstående med barn hypotetiskt kunna anmäla brott i större utsträckning för att de oftare utsätts för allvarligare brott. Sådana skillnader hanteras här genom så kallad multivariat logistisk regression.⁶ Den metoden innebär att undersöka hur mycket varje enskild faktor bidrar när övriga faktorer hålls konstanta. Till exempel kunde vi studera hur stor betydelse familjetyp har, när hänsyn samtidigt tas till faktorer såsom brottsoffrets relation till gärningspersonen och om det uppstod skador som krävde vård. I bilaga 2 redovisas andelen som uppger att de polisanmält brottet innan andra faktorer hanterats.

En särskild form av logistisk regression används här, så kallad flernivåanalys. Där tre ingår nivåer: 1. händelser, 2. individer, 3. bostadsområden. Det innebär att hänsyn tagits till att brotts handlinger som samma individ utsatts för troligen är mer relaterade till varandra än

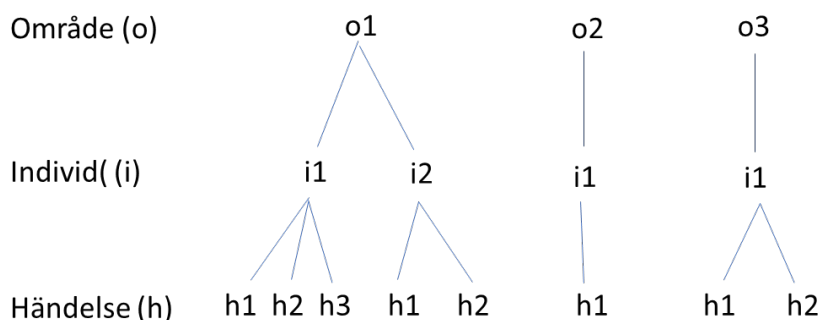
⁴ Anledningen till att data från de senare årens NTU (2017–2020) inte är med är att insamlingen av uppföljningsdata görs med en annan metod de senare åren, vilket gör att data från den perioden inte är kompatibel med data från tidigare år. Det var inte heller lämpligt att bara använda data från de senare åren eftersom antalet händelser då hade varit betydligt färre än för den tidigare perioden.

⁵ I de multivariata logistiska regressionerna blir antalet observationer dock lägre, eftersom observationer där någon av de studerade frågorna inte besvarats har exkluderats.

⁶ I de logistiska regressionerna tillämpades en tumregel om att antalet i genomsnitt skulle vara minst 10 per variabel i modellen (Vittinghoff och McCulloch 2007). Exempelvis innebär det att om stöd erbjudits vid totalt 100 brott bör som mest 10 variabler ingå i modellen ($100/10=10$). Dessutom skulle minst 100 observationer ingå per kategori i den oberoende variabeln.

händelser som olika individer utsatts för (observationerna är med andra ord troligen inte oberoende). Flernivåanalys används här också för att göra det möjligt att besvara om det förekommer områdesvariation i anmälningsbenägenhet som inte enbart kan förklaras av skillnader mellan händelser eller individer.

Figur 1. Illustration av de nivåer som ingår i materialet och undersöks med flernivåanalys.

I den här kortanalysen undersöks faktorer som enligt tidigare undersökningar verkar ha betydelse för anmälningsbenägenheten:

- omständigheter kring brottet (brottstyp, relation till gärningspersonen, hatbrottsmotiv, yrkesrelaterat, gärningspersonens ålder, gärningspersonens kön, skedde i det egna bostadsområdet, förekomst av vapen, uppsökt vård för skador, mest allvarliga sexualbrott, flera gärningspersoner)
- individfaktorer (kön, ålder, utländsk bakgrund, familjetyp, utbildningsnivå, inkomstnivå, förtroende för polisen och upprepade utsatthet).
- Därutöver studeras också områdesfaktorerna social utsatthet och befolkningstäthet⁷, vilka verkar kunna ha betydelse enligt en del undersökningar.

Social utsatthet mäts som ett index baserat på flera faktorer: medianinkomst, andel med försörjningsstöd, andel hushåll med ensamstående med barn och andel med utländsk bakgrund (se bilaga 1 för mer information om detta index). Det innebär att måttet på socialt utsatta områden inte är identiskt med vare sig polisens indelning i utsatta respektive särskilt utsatta områden eller med den indelning i socialt utsatta områden i urban miljö som tidigare gjorts inom ramen för NTU (Brå 2018a). För att tydliggöra att dessa områdesindelningar inte är fullt ut jämförbara med andra indelningar benämns de områden som identifierats i den här rapporten, som *socioekonomiskt svaga*. I analyserna studeras socioekonomisk svaghet utifrån deciler, där decil 1–2 är de minst socioekonomiskt svaga,

⁷ Befolkningstäthet mättes som antalet invånare per kvadratkilometer landareal.

decil 3–8 är referensgrupp och decil 9–10 är de mest ekonomiskt svaga. I ett första steg undersöks betydelsen av omständigheter kring brottet, därefter läggs individfaktorer till och sist läggs områdesfaktorer till. Genom att undersöka dessa faktorer en i taget kan man analysera i vilken grad som modellen blir bättre på att förutsäga vilka brott som polisanmäls. I den här kortanalysen inkluderas inte alla tänkbara potentiella variabler för individens socioekonomi, utan en har valts.

Om flera variabler undersöker ungefär samma sak kan det vara problematiskt, framförallt utifrån att det blir svårt att särskilja deras effekter (så kallad multikollinearitet).⁸ När olika undersökningar i materialet studerade flera variabler som avser att fånga i stort sett samma fenomen, valdes därför en variabel ut med större stöd för ett samband.⁹

Resultatet av de logistiska regressionerna redovisas här i riskkvoter.¹⁰ Riskkvoter kan anta värden från 0 och uppåt. När riskkvoten är 1 betyder det att gruppen har lika stor risk för utfallet som referenskategori. Riskkvoter under 1 innebär att gruppen har mindre risk, medan riskkvoter över 1 innebär att gruppen har större risk. Om andelen som uppger att de polisanmält brottet skulle vara 10 procent bland kvinnorna och 5 procent bland männen blir riskkvoten 2,0 ($10\% / 5\% = 2,0$), vilket kan uttryckas som att det är dubbelt så stor sannolikhet att kvinnor polisanmäler brott jämfört med män.

Begränsningar

Det anses socialt önskvärt att polisanmäla

Antalet brott som i NTU uppges som polisanmälda är när de räknas upp till befolkningsnivå betydligt fler än det faktiska antalet polisanmälda brott. En del av den skillnaden har att göra med att det skattade antalet brotts-händelser är ett osäkert mått, eftersom personer med hög upprepade utsatthet kan få stor inverkan på beräkningen (Brå 2019a). En annan orsak kan vara att vissa brott i själva verket inträffade tidigare än vad som efterfrågas i NTU. Den drabbade kanske minns fel eller vill uppmärksamma sin utsatthet även om händelsen inte inträffade under avsedd period. Brottet kan också ha felklassificerats av den svarande, till exempel kan den

⁸ Innan logistisk regression utfördes analyserades om multikollinearitet förekom, och inga kritiska gränsvärden överskreds. I korrelationsmatriser över samtliga faktorer uppvisade inget par en korrelation över 0,80. I linjära regressionsanalyser över modellerna uppvisade inga variabler en toleransnivå under 0,20 eller ett VIF-värde över 5 (se Midi, Sarkar och Rana 2010).

⁹ Exempelvis har inkomst, kontantmarginal, arbetslöshet och huruvida man äger eller hyr sin bostad alla använts som mått på individens socioekonomi i olika studier, varav inkomst valdes ut här.

¹⁰ Logistisk regression resulterar i oddskvoter, men skillnader i risk är mer lättbegripliga än skillnader i odds (Malmquist 2002, Davies, Crombie och Tavakoli 1998). Därför konverterades oddskvoterna (OR) till riskkvoter (RR) med hjälp av följande formel (där P_0 står för andelen i referenskategori): $RR = \frac{OR}{(1 - P_0) + (P_0 \times OR)}$ (Zhang och Yu 1998). I stället för termen risk används här sannolikhet, eftersom analysen handlar om polisanmälan av brott och det är mer lämpligt att använda ordet sannolikhet när det rör sig om ett önskvärt utfall.

svarande ha uppgett en fickstöld som personrån. Men skillnaden mellan det skattade antalet anmälda brott i NTU och antalet anmälda brott beror också på att en del av händelserna som uppges som polisanmälda inte har anmälts och därför inte finns i registret över anmälda brott.

Detta är inte unikt för NTU, utan redan på 1970-talet publicerades undersökningar internationellt där man fann en väsentlig diskrepans mellan självrapporterat anmälda brott och registrerat polisanmälda brott (Averdijk och Elffers 2012). I dessa undersökningar hade man kombinerat data från offerundersökningar med data från polisens brottsregister och funnit att andelen självrapporterat anmälda brott som kunde hittas i brottsregister var omkring 55 procent. I en nyare undersökning från Nederländerna kunde 65 procent på något sätt identifieras i polisens register. I denna siffra ingår att 28 procent av brotten skedde före den avsedda tidsperioden och att 7 procent i själva verket verkade vara riktade mot någon annan i familjen. En del av diskrepansen som hittades i dessa undersökningar skulle dock kunna bero på brister i registerföringen. Motsvarande undersökning har inte gjorts för NTU, men det finns inte anledning att tro att problemets omfattning skulle skilja sig från vad som hittats för andra undersökningar.

Ett annat välkänt problem med surveyundersökningar är att svaren kan påverkas av en vilja hos respondenten att ge det svar som anses som socialt önskvärt (Lavrakas 2008). Skillnaden mellan självrapporterat anmälda brott och registrerade anmälningar kan alltså ha att göra med att det kan anses socialt önskvärt att polisanmäla brott, vilket i sin tur leder till överrapportering av polisanmälningar.

Om man vill uttala sig om den faktiska nivån av andelen brott som polisanmäls är detta ett problem, men det är inte syftet med denna kortanalys. Syftet är i stället att undersöka vilka faktorer som påverkar anmälningsbenägenheten. Det kan anses socialt önskvärt att polisanmäla brott. Resultaten riskerar därför att påverkas av eventuella skillnader mellan hur olika grupper påverkas av detta. Möjligheten att dra sådana slutsatser påverkas inte av om det finns ett slumpmässigt problem med överrapportering av polisanmälan. Resultaten riskerar i stället att snedvridas först om graden av överrapportering skulle skilja sig systematiskt beroende på de faktorer som undersöks. Det är mer problematiskt för den här analysen om den snedvridande effekten antingen döljer existerande samband eller genererar falska samband och mindre problematiskt om existerande samband förstärks av social önskvärdhet. Det tycks saknas studier specifikt på hur social önskvärdhet påverkar undersökningar om anmälningsbenägenhet. Däremot finns det en del forskning om hur social önskvärdhet påverkar under- och överrapportering i studier som täcker andra känsliga frågeområden. Den forskningen visar att den sociala önskvärdheten snedvrider resultat på ett sätt som förstärker redan existerande samband (Karp och Brockington 2005, Bruckmeier, Hohmeyer

och Schwarz 2018, Park m.fl. 2014, Roth och Slotwinski 2020).¹¹ Det talar för att det finns en risk att social önskvärdhet förstör existerande skillnader i benägenhet att polisanmäla brott, så att grupper som upplever ett starkare socialt tryck att anmäla både är mer benägna att göra det och överrapporterar det i större uträkning. Däremot förefaller det inte lika troligt att uppmätta skillnader i anmälningsbenägenhet helt och hållet kan förklaras av social önskvärdhet eller att faktiska skillnader i anmälningsbenägenhet döljs av skillnader i påverkan från social önskvärdhet.

Mätproblem kan påverka möjligheten att undersöka betydelsen av vissa faktorer

Det finns svårigheter med att mäta hot och våld i nära relationer och studier tyder därför på att sådan brottslighet tenderar att underskattas i frågeundersökningar (Brå 2014b). Detta medför även att det finns en risk att resultaten snedvrids när man försöker studera vilken betydelse relationen till gärningspersonen har för benägenheten att anmäla brott.¹²

Det kan vara svårt att reda ut relationen mellan förtroende för polisen och anmälningsbenägenhet beroende på hur frågorna brukar ställas i frågeundersökningar. Frågor om ifall den som svarar har anmält ett brott brukar handla om dåtid, medan frågor om förtroende för polisen brukar handla om nutid. Det innebär att svaret på frågan om förtroende för polisen kan ha påverkat brottsoffrets beslut kring polisanmälan, men erfarenhet av att ha gjort en polisanmälan kan också ha påverkat svaret på frågan om förtroende för polisen (Skogan 1994).

Andra undersökningar av betydelsen av upprepad utsatthet har funnit att det kan finnas ett negativt samband: En persons beslut om att polisanmäla ett brott påverkas av om hen tidigare varit utsatt för brott. Men i tvärsnittsundersökningar som denna går det inte att fastslå sambandets riktning, och ett sådant samband skulle därför också kunna handla om att polisanmälan av brottet påverkar risken att utsättas för nya brott (Zhang, Messner och Liu 2007).

Den uppmätta effekten av områdesfaktorer kan variera beroende på hur områdena avgränsas. I detta fall är det SAMS-områden som använts,

¹¹ Det finns också exempel på att social önskvärdhet förminska skillnader mellan grupper, men då verkar det generellt handla om fenomen som mäts kontinuerligt (betyg till exempel) och där vissa värden stämmer mindre överens med sociala normer. Till exempel tenderar överviktiga att i större utsträckning underrapportera sin vikt (Burke m.fl. 2017), medan personer med låga betyg är mer benägna att överrapportera sina betyg (Kuncel m.fl. 2005).

¹² Exempelvis skulle det kunna vara så att personer som är utsatta för hot eller våld i nära relation som inte anmält brottet är särskilt underrepresenterade i frågeundersökningar, så att anmälningsbenägenheten inom denna grupp överskattas. Det är rimligt att tro att så kan vara fallet, utifrån ett antagande om att de som är ovilliga att berätta om brottet i en frågeundersökning även är mindre villiga att rapportera det till polisen. Det kan också noteras att data är insamlat innan #metoo-rörelsen 2017 och att svaren därför inte har påverkats av det eventuellt öppnare samtalsklimat om sexualbrott som kan ha uppstått därefter.

eftersom det är den indelningen som finns att tillgå för undersökningsperioden. SAMS-indelningen har kritiserats för att indelningen är för heterogen (Amcoff 2012). Det skulle kunna medföra risken att betydelsen av områdesfaktorer underskattas i analysen, något som bör beaktas vid tolkning av resultaten.

Anmälningbenägenhet vid fyra typer av brott

I detta kapitel redovisas resultaten av regressionsanalyserna för de fyra brotten sammantaget samt för misshandel respektive sexualbrott. Varje avsnitt omfattar tre modeller:

- modell 1 visar sannolikheten att ett brott polisanmäls utifrån omständigheter kring brottet
- modell 2 innehåller information om huruvida sannolikheten förändras om individfaktorer tilläggs
- modell 3 visar sannolikheten att polisanmäla ett brott när både omständigheter kring brottet, individfaktorer och områdesfaktorer ingår i analysen.

För varje resultat redovisas också så kallade förklaringsvärden (andelen korrekt predicerade observationer), som visar hur stor del av all variation i anmälningbenägenhet som variablerna bidrar med.

De fyra typerna av brott totalt

Ett centralt resultat är att omständigheter kring brottshandlingarna är det som verkar ha störst betydelse för sannolikheten att misshandel, hot och sexualbrott polisanmäls. Störst variation i huruvida polisanmälan uppges ha gjorts syns nämligen mellan olika brottshandlingar, inte mellan individer eller områden.

Brottshändelserna står för 61 procent av variationen i självrapporterad polisanmälan, medan brottsoffren står för 36 procent och bostadsområdena för endast 3 procent av variationen.¹³

Tabell 1. Sannolikhet (riskkvot) att hot och våld uppges ha polisanmälts. Multivariat logistisk flernivåanalys med tre nivåer (händelser, individer, områden). Random intercept på nivå 2 och 3. Händelser i NTU 2006–2017 där deltagaren bor i ett SAMS-område med minst 100 invånare (n = 14 580).

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
<i>Omständigheter</i>			
Brottstyp (ref. hot)			
Misshandel	1,48 ***	1,59 ***	1,59 ***
Rån	1,55 ***	1,83 ***	1,83 ***
Sexualbrott	0,58 ***	0,64 ***	0,64 ***
Relation till gärningspersonen (ref. okänd)			
Närstående	0,88	0,90	0,90
Bekant	1,00	0,99	0,99
Gärningspersonen kvinna (ref. man)	0,98	0,92	0,92
Gärningspersonens ålder (ref. över 24)			
Under 18	0,73 ***	0,81 **	0,81 **
18 till 24	0,78 ***	0,86 **	0,86 **
Skedde i det egna bostadsområdet (ref. utanför bostadsområdet)	1,37 ***	1,42 ***	1,42 ***
Flera gärningspersoner (ref. en gärningsperson)	1,30 ***	1,29 ***	1,29 ***
<i>Brottsoffret</i>			
Kvinna (ref. man)	-	1,03	1,03
Utsatt flera gånger (ref. utsatt en gång)		0,78 ***	0,78 ***
Ålder (ref. 16–24 år)			
25–44	-	1,21 **	1,20 **
45–64	-	1,33 ***	1,33 ***
65–79	-	1,11	1,11
Utländsk bakgrund (ref. svenskfödda, en eller båda föräldrar svenskfödda)			
Svenskfödda, båda föräldrarna utrikesfödda	-	1,10	1,08
Utrikesfödda	-	1,33 ***	1,32 ***
Utbildningsnivå (ref. förgymnasial)			
Gymnasial	-	0,90	0,91
Eftergymnasial	-	0,71 ***	0,71 ***
Familjetyp (ref. ensamstående utan barn)			
Sammanboende utan barn	-	1,02	1,02
Sammanboende med barn	-	1,17 *	1,19 **
Ensamstående med barn	-	1,19 *	1,18 *
Inkomst (ref. kvartil 4)			
Kvartil 1	-	0,92	0,92
Kvartil 2	-	0,98	0,98
Kvartil 3	-	1,00	1,00

¹³ Detta undersöktes genom flernivåanalys med en s.k. nollmodell, som inte innehåller några variabler på vare sig händelse-, individ- eller områdesnivå. Detta besvarar hur stor del av den oförklarade variationen som respektive nivå står för, när hänsyn ännu inte tagits till olika variabler. Andelen av variationen som varje enskild nivå står för kallas för Variance Particion Coefficient (VPC) eller intra-class correlation (ICC). Denna statistik räknades här ut baserat på formler som beskrivs i Leyland och Groenewegen (2020). Trots att variationen mellan bostadsområden här är liten så var den statistiskt signifikant, vilket talar för att det ändå är lämpligt att ta hänsyn till områdesvariation i flernivåanalyserna.

Stort förtroende för polisen (ref. inte stort förtroende)	-	1,06	1,06
<i>Bostadsområdet</i>			
Socioekonomisk svaghet (ref. decil 3–8, högt värde innebär social svaghet)			
Decil 1	-	-	0,85
Decil 2	-	-	1,04
Decil 9	-	-	1,04
Decil 10	-	-	1,03
Befolkningstäthet (ref. decil 3–8, högt värde innebär hög befolkningstäthet)			
Decil 1	-	-	0,93
Decil 2	-	-	0,97
Decil 9	-	-	0,98
Decil 10	-	-	1,01
Andel korrekt predicerade observationer	84,7%	85,1%	85,1%
-2 Log-likelihood	66 446	62 674	62 715

Den omständighet kring brotten som mest verkar påverka sannolikheten för självrapporterad polisanmälan är brottstyp. Framför allt rån men också misshandel har betydligt större sannolikhet att anmälas än hot, medan sexualbrott tvärtom har betydligt mindre sannolikhet (se modell 1 i tabell 1). Andra omständigheter som verkar öka sannolikheten för anmälan är om det fanns flera gärningspersoner och om brottet skedde i det egna bostadsområdet. Om gärningspersonen var en ungdom verkar sannolikheten för polisanmälan tvärtom vara mindre. Något samband med polisanmälan hittades inte vad gäller gärningspersonens kön eller brottsoffrets relation till gärningspersonen. Det sistnämnda ska dock tolkas med särskild försiktighet mot bakgrund av att NTU inte är optimalt designad för att fånga in brott i nära relationer.¹⁴

När man tar hänsyn till faktorer hos brottsoffret förändras inte betydelsen av olika omständigheter kring brottet, utan deras betydelse kvarstår (se modell 2 i tabell 1). Vissa faktorer hos brottsoffret verkar öka sannolikheten att hot och våld polisanmäls, nämligen om brottsoffret är mellan 25 och 64 år gammal, är utrikesfödd eller har barn. Eftergymnasial utbildning är tvärtom relaterat till minskad sannolikhet att anmäla hot eller våld, likaså om det rörde sig om upprepad utsatthet. Något stöd kunde inte hittas för att självrapporterad polisanmälan skulle vara relaterat till brottsoffrets inkomstnivå eller förtroende för polisen.¹⁵

När man tar hänsyn till bostadsområdets grad av socioekonomisk svaghet och befolkningstäthet förändras inte betydelsen av vare sig omständigheter kring brottet eller faktorer hos brottsoffret, utan deras betydelse finns kvar (se modell 3 i tabell 1). Något samband mellan polisanmälan och bostadsområdets grad av socioekonomisk svaghet eller befolkningstäthet

¹⁴ För detta används i stället en särskild frågemodul i NTU, se vidare i *Brott i nära relationer* (Brå 2014).

¹⁵ Här bör dock noteras att anmälan skedde innan mätningen av förtroende. Det går alltså inte att utesluta att erfarenheten från anmälan kan ha påverkat synen på polisen, vilket riskerar att snedvrider resultatet.

kunde heller inte hittas.¹⁶ Detta resultat indikerar alltså att bostadsområdets karaktär har betydligt mindre betydelse än egenskaper hos brottsoffret och framför allt omständigheter kring brottet.

Till stor del stämmer resultaten om omständigheter kring brottet överens med vad som hittats i tidigare undersökningar. Även andra studier har funnit att anmälningsbenägenheten är större för vissa brottstyper om brottet skedde i den utsattes egna bostadsområde eller om det fanns flera gärningspersoner, medan den är mindre om gärningspersonen är en ungdom. Det hittades inte något samband mellan gärningspersonens kön och polisanmälan, vilket ligger i linje med att det varierar huruvida tidigare studier kunnat hitta ett sådant samband. Det tyder på att gärningspersonens kön överlag inte har någon större betydelse. Det varierar även huruvida tidigare studier kunnat hitta något samband med brottsoffrets relation till gärningspersonen, men här finns det anledning att notera att brott i nära relation sannolikt är underrepresenterade i materialet (Brå 2014).

Även vad gäller faktorer hos brottsoffret stämmer resultaten förhållandevis väl överens med tidigare undersökningar. Flera tidigare undersökningar tyder nämligen på att anmälningsbenägenheten är större bland äldre och gifta, medan anmälningsbenägenheten är mindre bland personer med högre utbildning och personer med upprepade utsatthet. Här undersöktes inte giftermål utan familjetyp, men att personer med barn något oftare anmäler hot och våld kan anses ligga i linje med tidigare resultat avseende gifta. Vad gäller utländsk bakgrund är resultaten i tidigare undersökningar väldigt varierade, både vad gäller om samband överhuvudtaget hittats och dess riktning, vilket talar för att resultaten bör tolkas med särskild försiktighet. Dessutom har vissa tidigare undersökningar sett skillnader mellan olika minoritetsgrupper, vilket här möjligen kan döljas av att personer med utländsk bakgrund studeras som en grupp. Att personer med lägre inkomst enligt flera tidigare undersökningar skulle ha större anmälningsbenägenhet är däremot ett samband som inte kan bekräftas här. Inte heller kan något samband hittas mellan förtroende för polisen och polisanmälan, men som tidigare nämnts är möjligheten att undersöka ett sådant samband i viss mån begränsat här.

Vad gäller betydelsen av socioekonomisk svaghet i bostadsområdet varierar resultaten i tidigare undersökningar. Resultaten i tabell 1 tyder på att det saknar betydelse i sammanhanget. Vad gäller befolkningstäthet avviker resultaten från tidigare undersökningar i andra länder, som överlag funnit att anmälningsbenägenheten verkar vara mindre i urbana områden. De flesta av dessa studier har dock undersökt frågan om befolkningstäthet genom att kategorisera individer som boende i urbana respektive rurala

¹⁶ Inte heller om analysen avgränsas till NTU 2015–2017, för att områdesstatistiken avser 2014, hittas något samband mellan graden av socioekonomisk svaghet eller befolkningstäthet och polisanmälan (se bilaga 1).

områden. Här undersöktes i stället graden av befolkningstäthet i området med flernivåanalys, vilket innebär att man tar hänsyn till skillnader mellan områden, till exempel genom att ta hänsyn till vilka individer som bor där.

Misshandel

Omständigheter kring brottet står för 62 procent av variationen i självrapporterad polisanmälan vid misshandel, medan brottsoffren står för 33 procent och bostadsområdena för endast 5 procent av variationen.¹⁷

Resultaten för misshandel liknar därmed dem för hot och våld totalt, enligt vilken själva brottshandlingarna står för den största delen av variationen i polisanmälningar. I båda fallen är det också omständigheter kring brottet som verkar ha störst betydelse för sannolikheten att polisanmäla (brottstyp respektive förekomst av skador). Däremot finns det vissa samband som hittas när hot och våld undersöks totalt som inte kan bekräftas fullt ut när misshandel undersöks separat, såsom betydelsen av gärningspersonens ålder, att brottet skedde i bostadsområdet och brottsoffrets ålder.

Sambanden med den utsattes relation till gärningspersonen, bostadsområdets befolkningstäthet respektive socioekonomiska svaghet syns bara när misshandelsbrotten studeras separat.

Tabell 2. Sannolikhet (riskkvot) att misshandel uppges ha polisanmälts. Multivariat logistisk regression med tre nivåer (händelser, individer, områden). Random intercept på nivå 2 och 3. Händelser i NTU 2006-2017 där deltagaren bor i ett SAMS-område med minst 100 invånare.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
<i>Omständigheter</i>			
Skador som krävde vård (ref. inte sådana skador)	2,90 ***	2,81 ***	2,83 ***
Tillhygge användes (ref. tillhygge användes inte)	1,22	1,27 **	1,27 **
Relation till gärningspersonen (ref. okänd)			
Närstående	0,82 **	0,85	0,85
Bekant	0,66 ***	0,64 ***	0,65 ***
Gärningspersonen kvinna (ref. man)	1,02	0,96	0,96
Gärningspersonens ålder (ref. över 24)			
Under 18	0,88	0,92	0,93
18 till 24	0,86	0,94	0,93
Skedde i det egna bostadsområdet (ref. utanför bostadsområdet)	1,13	1,19 *	1,16 *
Yrkesrelaterat (ref. inte yrkesrelaterat)	1,28 ***	1,47 ***	1,44 ***
Främlingsfientligt motiv (ref. inte främlingsfientligt)	0,96	0,85	0,84
Flera gärningspersoner (ref. en gärningsperson)	1,23 ***	1,23 **	1,23 **
<i>Brottsoffret</i>			
Kvinna (ref. man)	-	0,98	0,98

¹⁷ Detta undersöktes genom flernivåanalys med en så kallad nollmodell, som inte innehåller några variabler på vare sig händelse-, individ- eller områdesnivå. Detta besvarar hur stor del av den oförklarade variationen som respektive nivå står för, när hänsyn ännu inte tagits till olika variabler. Trots att variationen mellan bostadsområden här är liten så var den statistiskt signifikant, vilket talar för att det ändå är lämpligt att ta hänsyn till områdesvariation i flernivåanalyserna.

Utsatt flera gånger (ref. utsatt en gång)		0,60 ***	0,61 ***
Ålder (ref. 16–24 år)			
25–44	-	1,19	1,16
45–79	-	1,09	1,08
Utländsk bakgrund (ref. svenskfödda, en eller båda föräldrar svenskfödda)			
Svenskfödda, båda föräldrarna utrikesfödda	-	1,15	1,11
Utrikesfödda	-	1,31 **	1,27 *
Utbildningsnivå (ref. förgymnasial)			
Gymnasial	-	0,88	0,88
Eftergymnasial	-	0,70 **	0,70 **
Familjetyp (ref. ensamstående utan barn)			
Sammanboende utan barn	-	0,94	0,94
Sammanboende med barn	-	1,07	1,14
Ensamstående med barn	-	1,33 *	1,35 *
Inkomst (ref. kvartil 4)			
Kvartil 1	-	0,90	0,93
Kvartil 2	-	1,03	1,05
Kvartil 3	-	0,88	0,90
Stort förtroende för polisen (ref. inte stort förtroende)	-	1,06	1,07
<i>Bostadsområdet</i>			
Socioekonomisk svaghet (ref. decil 3–8, högt värde innebär social svaghet)			
Decil 1	-	-	0,60 **
Decil 2	-	-	0,76 *
Decil 9	-	-	1,09
Decil 10	-	-	0,94
Befolkningsstäthet (ref. decil 3–8, högt värde innebär hög befolkningsstäthet)			
Decil 1	-	-	0,70 *
Decil 2	-	-	0,90
Decil 9	-	-	1,12
Decil 10	-	-	1,04
Andel korrekt predicerade observationer	80,4%	80,9%	81,7%
-2 Log-likelihood	18 850	17 649	17 712

Sexualbrott

För sexualbrotten svarar omständigheter kring brottet för 70 procent av variationen i självrapporterad polisanmälan och brottsoffren för 30 procent av variationen. Ingen områdesvariation i anmälningsbenägenhet hittades, vilket dock kan ha att göra med att antalet observationer är betydligt färre än i de andra analyserna.

Resultaten för sexualbrott skiljer sig en del från resultaten för hot och våld totalt och för misshandel separat. De omständigheter som ökar sannolikheten mest för att en person ska uppges att den har anmält ett sexualbrott är om brottet skedde i det egna bostadsområdet respektive om det rör sig om något av de mest allvarliga sexualbrotten¹⁸. Båda dessa omständigheter mer än dubblar sannolikheten (se modell 1 tabell 3). Även

¹⁸ För att tillhöra de mest allvarliga sexualbrotten skulle den utsatta ha uppgett antingen att det förekom sexuellt tvång eller sexuellt utnyttjande, samt därutöver ha definierat händelsen som våldtäkt. Denna kategorisering har tidigare använts i rapporten *Indikatorer på sexualbrottsutvecklingen* (Brå 2019b).

att gärningspersonen var en ungdom tycks minska sannolikheten att sexualbrott polisanmäls.

Tabell 3. Sannolikhet (riskkvot) att sexualbrott uppges ha polisanmälts. Multivariat logistisk flernivåanalys med tre nivåer (händelser, individer, områden). Random intercept på nivå 2. Sexualbrott i NTU 2006–2017 där deltagaren bor i ett SAMS-område med minst 100 invånare (n = 2025).

	Modell 1	Modell 2
<i>Omständigheter</i>		
Mest allvarliga sexualbrott (ref: inte sådant sexualbrott)	2,72 ***	2,40 ***
Relation till gärningspersonen (ref. okänd)		
Närstående	0,69	0,86
Bekant	0,75	0,74
Gärningspersonen kvinna (ref. man)	1,04	1,24
Gärningspersonens ålder (ref. över 24)		
Under 18	0,89	0,73
18 till 24	0,72	0,65 *
Skedde i det egna bostadsområdet (ref. utanför bostadsområdet)	2,65 ***	2,72 ***
Flera gärningspersoner (ref. en gärningsperson)	1,12	0,94
<i>Brottsoffret</i>		
Man (ref. kvinna)		0,69
Utsatt flera gånger (ref. utsatt en gång)	0,37 ***	0,42 ***
Ålder (ref. 16–24 år)		
25–44		1,01
45–79		1,44
Utländsk bakgrund (ref. svenskfödda, en eller båda föräldrar svenskfödda)		1,57 *
Utbildningsnivå (ref. förgymnasial)		
Gymnasial		0,60 **
Eftergymnasial		0,46 **
Hushåll med barn (ref. utan barn)		1,13
Inkomst under median (ref. median eller högre)		0,84
Stort förtroende för polisen (ref. inte stort förtroende)		1,15
Andel korrekt predicerade observationer	89,8%	91,5%
-2 Log-likelihood	10 274	9822

Vad gäller egenskaper hos offret verkar sannolikheten att sexualbrott anmäls vara större om brottsoffret har utländsk bakgrund, medan upprepad utsatthet och högre utbildningsnivå tycks förknippat med mindre sannolikhet för anmälan (se modell 2 i tabell 3). För sexualbrott tycks inte brottsoffrets kön påverka sannolikheten att sexualbrott anmäls enligt den här analysen, men det ska tolkas med försiktighet mot bakgrund av att det är betydligt färre fall av sexualbrott mot män i materialet, jämfört med vad som är fallet för de andra brottstyperna.

Modell 3, som avser områdesfaktorer har inte kunnat undersökas på samma sätt för sexualbrott som för de andra brotten och redovisas därför

inte här.¹⁹ Men i linje med att ingen områdesvariation hittades i polis-
anmälan av sexualbrott kunde inte heller något samband konstateras med
bostadsområdets grad av socioekonomisk svaghet eller befolkningstäthet.

¹⁹ I analysen av sexualbrott var det nödvändigt att slå ihop vissa kategorier, för att antalet koefficienter i modellen inte skulle bli för många i förhållande till antalet som uppger att de polisanmälde brottet (Vittinghoff och McCulloch 2007). I denna analys hanteras inte områdesvariation, eftersom det inte kunde hittas någon områdesvariation och för att modellen annars blir för komplex i förhållande till datan.

Avslutande diskussion

Utifrån resultaten av denna kortanalys kan slutsatsen dras att omständigheter kring brottet är det som verkar ha störst betydelse för sannolikheten att misshandel, hot, sexualbrott och rån polisanmäls. Detta överensstämmer med tidigare liknande studier. Störst variation i huruvida polisanmälan uppges ha gjorts syns nämligen mellan olika brottshändelser, inte mellan individer eller områden. Sannolikheten verkar främst påverkas av sådant som brottstyp, brottets allvarlighetsgrad, ifall brottet skedde i bostadsområdet eller var yrkesrelaterat.

Att omständigheter kring brottet verkar ha störst betydelse ligger i linje med teorin som stipulerar att beslut om att polisanmäla i första hand baseras på rationella överväganden. Enligt denna teori överväger den utsatta om polisanmälan kan vara förknippad med personliga ”kostnader”, som tid och ansträngning, skamkänslor och risk för hämndaktioner, men också om det finns potentiella vinster med anmälan, som en känsla av upprättelse, möjlighet till kompensation för skador eller förluster och upplevelse av ökad säkerhet. Beslutet kan också förväntas påverkas av huruvida brottsoffret bedömer det som sannolikt att gärningspersonen skulle dömas för brottet, eftersom det har betydelse för vilka konsekvenser polisanmälan skulle få (Bowles, Reyes och Garoupa 2009). Utifrån denna teori är det till exempel förknippat med större potentiell vinning att anmäla allvarligare brott, i form av till exempel en känsla av upprättelse och kompensation för skador, vilket kan förväntas öka anmälningsbenägenheten. Även om det sannolikt är fler faktorer än rationella överväganden som förklarar skillnader i anmälningsbenägenheten, så överensstämmer den teorin väl med resonemangen i denna kortanalys.

Sexualbrott är det brott i studien där sannolikhet för anmälan är minst (även efter att ha kontrollerats för övriga faktorer), vilket också kan förstås utifrån teorin om rationella överväganden. Kostnaden för att anmäla sexualbrott kan vara större än för de flesta andra brott, med tanke på brottets integritetskränkande karaktär och risk för sekundär viktimisering i samband med utredning och rättsprocess.

Det är på samma sätt logiskt att tänka sig att rationella överväganden leder till att personer som är upprepat utsatta för brott inte anmäler i samma utsträckning som personer som utsätts första gången. I och med att personuppleringen är låg (det är betydligt vanligare att ett brott inte

personuppklaras än tvärtom) är det troligt att den första anmälan inte ledde någon vart och att man därför inte ser någon anledning (vinst med) att anmäla igen.

Yrkesrelaterade brott och brott som inträffat i bostadsområdet anmäls å andra sidan i högre utsträckning, vilken utifrån teorin om rationella överväganden kan tolkas som att man som utsatt ser en risk att hamna i samma situation igen och att vinsten med en anmälan då kan vara att inte riskera göra det.

Det framkommer också i denna kortanalys att det finns vissa skillnader i sannolikhet för polisanmälan mellan olika grupper av brottsoffer, men likt i tidigare undersökningar är skillnaderna överlag mindre än vad gäller omständigheter kring brottet. Det är större sannolikhet att den som polisanmäler är minst 25 år gammal, utlandsfödd eller har barn i hushållet, medan anmälningsbenägenheten tycks vara mindre bland dem med högre utbildningsnivå. Att anmälningsbenägenheten tycks vara större bland personer med lägre utbildning och bland utrikesfödda kan tyckas kontraintuitivt, till exempel med tanke på att båda dessa grupper brukar rapportera ett mindre förtroende för rättsväsendet (Brå 2020). En teori har även framförts om att grupper som överlag är mer integrerade i samhället borde ha större anmälningsbenägenhet, eftersom de har lättare att föra sin talan (Avakame, Fyfe och McCoy 1999). Men dessa mönster syns både vid bivariata analyser (se bilaga 2) och efter att ha konstanthållit för olika bakgrundsfaktorer som inkomst och utbildning. Detta kan möjligen handla om att grupper som tenderar att ha större sociala och ekonomiska resurser har större möjlighet att använda alternativa sätt att hantera utsatthet för brott, till exempel i form av privata säkerhetslösningar (Avakame, Fyfe och McCoy 1999) eller informell social kontroll (Baumer 2002). Vad gäller utländsk bakgrund har resultaten i tidigare undersökningar dock varit väldigt varierande, varför detta resultat bör tolkas med viss försiktighet. I tidigare undersökningar har man dessutom ibland funnit skillnader mellan olika minoritetsgrupper. Att utrikesfödda här studeras som en sammanlaggen grupp kan möjligen dölja sådana skillnader.

Det kan anses socialt önskvärt att polisanmäla brott, och resultaten riskerar därför att påverkas av eventuella skillnader i påverkan från detta. I första hand är det troligt att detta skulle kunna medföra att existerande skillnader förstoras (se avsnittet Begränsningar). I undersökningar som denna, där man studerar samband och försöker ta hänsyn till att eventuella skillnader i själva verket kan bero andra faktorer, finns det alltid en risk att det finns betydelsefulla faktorer som man inte lyckats ta hänsyn till. Resultaten visar till exempel att personer med utländsk bakgrund är mer benägna att anmäla brott till polisen, men det är möjligt att det egentligen är så att grupper av viss etnicitet eller tidigare nationalitet är mer benägna att anmäla än andra, något som inte går att undersöka med befintlig variabel om utländsk bakgrund. Av den anledningen bör man vara försiktig med att dra kausala slutsatser från sådana här undersökningar, det vill säga att den större

anmälningsbenägenheten hos personer utländsk bakgrund också beror på att de har utländsk bakgrund.

För hot och våld totalt sett syns inga tecken på att det skulle leda till minskad anmälningsbenägenhet att bo i ett område med socioekonomisk svaghet, tvärtemot vad flera tidigare undersökningar från andra länder hittat (Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Berg, Slocum och Loeber 2013). Det resultatet kan tolkas som i linje med en tidigare undersökning av Brå, enligt vilken de allra flesta i socialt utsatta områden till exempel uppger att de skulle ringa polisen om de bevittnade ett personrån (Brå 2018b). Tidigare studier visar på också att det finns stora variationer i relation till rättsväsendet mellan grupper i socialt utsatta områden (Brå 2018b, Schclarek Mulinari 2020). Enligt en tidigare studie kan egen kriminell delaktighet och boende i socialt utsatt område förstärka varandra, något som inte var möjligt att undersöka här (Berg, Slocum och Loeber 2013).²⁰

Vad gäller misshandel verkade anmälningsbenägenheten dock tvärtom vara större om man bor i ett område med påtaglig socioekonomisk svaghet. Det ligger i linje med en hypotes som tidigare framförts om att man i områden med mer effektiv informell social kontroll skulle vara mindre beroende av formell social kontroll via rättsväsendet (Baumer 2002). I en tidigare undersökning hittade man för just misshandel ett mer komplext samband, där anmälningsbenägenheten först ökar med graden av socioekonomisk svaghet för att sedan minska i de allra mest utsatta områdena (Baumer 2002). Det kan inte uteslutas att liknande resultat skulle hittas här om det var möjligt att studera graden av socioekonomisk svaghet mer finfördelat. Det bör i sammanhanget också nämnas att det av metodskäl finns en risk för att områdesfaktorerens betydelse underskattas i denna kortanalys (se avsnittet Begränsningar).

²⁰ Resultaten i den här kortanalysen här gäller dock endast normalbefolkningen boende i dessa områden, då kriminella och marginaliserade grupper såsom hemlösa är underrepresenterade i den här typen av undersökningar (Brå 2000).

Referenser

- Amcoff, J. (2012). "Hur bra fungerar SAMS-områdena i studier av grannskapseffekter? En studie av SAMS-områdenas homogenitet". *Socialvetenskaplig tidskrift*, 19(2), s. 93–115.
- Avakame, E. F., Fyfe, J. J., och McCoy, C. (1999). "Did you call the police? What did they do?". An empirical assessment of Black's theory of mobilization of law". *Justice Quarterly*, 16, s. 765–792.
- Averdijk, M. och Elffers, H. (2012). "The discrepancy between survey-based victim accounts and police reports revisited". *International review of victimology*, 18(2), s. 91–107.
- Baumer, E. P. (2002). "Neighborhood disadvantage and police notification by victims of violence". *Criminology*, 40(3), s. 579–616.
- Baumer, E. P. och Lauritsen, J. L. (2010). "Reporting crime to the police, 1973–2005: a multivariate analysis of long-term trends in the National Crime Survey (NCS) and National Crime Victimization Survey (NCVS)". *Criminology*, 48(1), s. 131–185.
- Bennett, R., Kerrigan, F., O'Reilly, D., Lee, Z. och Sargeant, A. (2011). "Dealing with social desirability bias: An application to charitable giving". *European Journal of Marketing*, 45(5), s. 703–719.
- Berg, M. T., Slocum, L. A. och Loeber, R. (2013). "Illegal behavior, neighborhood context, and police reporting by victims of violence". *Journal of research in crime and delinquency*, 50(1), s. 75–103.
- Boateng, F. D. (2018). "Crime reporting behavior: do attitudes toward the police matter?". *Journal of interpersonal violence*, 33(18), 2891–2916.
- Bosick, S. J., Rennison, C. M., Gover, A. R. och Dodge, M. (2012). "Reporting violence to the police: Predictors through the life course". *Journal of Criminal Justice*, 40(6), s. 441–451.
- Bowles, R., Reyes, M. G. och Garoupa, N. (2009). "Crime reporting decisions and the costs of crime". *European journal on criminal policy and research*, 15(4), s. 365–377.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2000). "Vanor och trygghet – intervjuundersökning av socialt utsatta personer och normalbefolkning". Internetpublikation. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). "Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott." Rapport 2008:12. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2014a). "Brottsförebyggande polisarbete i 'hot spots'". Rapport 2014:5. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2014b). "Brott i nära relationer – en

- nationell kartläggning”. Rapport 2014:8. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2018a). ”Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö 2006–2017”. Rapport 2018:9. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2018b). ”Relationen till rättsväsendet i socialt utsatta områden”. Rapport 2018:6. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2018c). ”Stöd till brottsoffer – en analys utifrån Nationella trygghetsundersökningen 2006–2017”. Kortanalys 7/2018. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). ”Nationella trygghetsundersökningen 2019”. Teknisk rapport. Rapport 2019:12. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). ”Indikatorer på sexualbrottsutvecklingen 2005–2017”. Rapport 2019:5. Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2020). ”Nationella trygghetsundersökningen 2020”. Rapport 2020:8. Brottsförebyggande rådet.
- Bruckmeier, K., Hohmeyer, K. och Schwarz, S. (2018). “Welfare receipt misreporting in survey data and its consequences for state dependence estimates: new insights from linked administrative and survey data”. *Journal for Labour Market Research*, 52(1), 16.
- Burke, M. A., & Carman, K. G. (2017). ”You can be too thin (but not too tall): Social desirability bias in self-reports of weight and height”. *Economics & Human Biology*, 27, 198–222.
- Davies, H. T. O., Crombie, I. K. och Tavakoli, M. (1998). “When can odds ratios mislead?”. *British Medical Journal*, 316(7136), s. 989–991.
- Felson, R. B., Messner, S. F. Hoskin, A. (1999). ”The victim-offender relationship and calling the police in assaults”. *Criminology* Nov 1999; 37(4), s. 931–948.
- Goudriaan, H., Wittebrood, K. och Nieuwebeerta, P. (2006). “Neighbourhood Characteristics and Reporting Crime: Effects of Social Cohesion, Confidence in Police Effectiveness and Socio-Economic Disadvantage”. *British journal of criminology*, 46(4), s. 719–742.
- Karp, J. A. och Brockington, D. (2005). “Social desirability and response validity: A comparative analysis of overreporting voter turnout in five countries”. *The Journal of Politics*, 67(3), s. 825–840.
- Kuncel, N. R., Credé, M. och Thomas, L. L. (2005). “The validity of self-reported grade point averages, class ranks, and test scores: A meta-analysis and review of the literature”. *Review of educational research*, 75(1), 63–82).

- Lavrakas, P.J. (red.) (2008). "Encyclopedia of survey research methods". Vol. 2. Thousand Oaks: SAGE.
- Leyland, A. H. och Groenewegen, P. P. (2020). "Multilevel modelling for public health and health services research: Health in context". Springer Nature.
- Malmquist, J. (2002). "Risk och odds – hur man räknar med händelser". *Läkartidningen*, 99(8), s. 751–756.
- Midi, H., Sarkar, S. K. och Rana, S. (2010). "Collinearity diagnostics of binary logistic regression model". *Journal of Interdisciplinary Mathematics*, 13(3), s. 253–267.
- Park, M. B., Kim, C. B., Nam, E. W. och Hong, K. S. (2014). "Does South Korea have hidden female smokers: discrepancies in smoking rates between self-reports and urinary cotinine level". *BMC women's health*, 14(1), 156.
- Roth, A. och Slotwinski, M. (2020). "Gender norms and income misreporting within households". ZEW-Centre for European Economic Research Discussion Paper, (20-001).
- Schlarek Mulinari, L. Wolgast S och Folkets Husby (2020). "Folkets Husbys Trygghetsundersökning 2020 – utsatthet och gemenskap i Järva". Folkets Husby.
- Skogan, W. G. (1984). "Reporting crimes to the police: The status of world research". *Journal of research in crime and delinquency*, 21(2), s. 113–137.
- Skogan, W. G. (1994). *Contacts between police and public: Findings from the 1992 British Crime Survey*. London: HM Stationery Office.
- Tarling, R. och Morris, K. (2010). "Reporting crime to the police". *British Journal of Criminology*, 50, s. 474–490.
- Vittinghoff, E. och McCulloch, C. E. (2007). "Relaxing the rule of ten events per variable in logistic and Cox regression". *American journal of epidemiology*, 165(6), s. 710–718.
- Xie, M. och Baumer, E. P. (2019). "Neighborhood immigrant concentration and violent crime reporting to the police: A multilevel analysis of data from the National Crime Victimization Survey". *Criminology*, 57(2), s. 237–267.
- Xie, M. och Lauritsen, J. L. (2012). "Racial context and crime reporting: A test of Black's stratification hypothesis". *Journal of quantitative criminology*, 28(2), s. 265–293.
- Zhang, L., Messner, S. F., och Liu, J. (2007). "An exploration of the determinants of reporting crime to the police in the city of Tianjin, China". *Criminology*, 45(4), 959–984.
- Zhang, J. och Yu, K. F. (1998). "What's the relative risk? A method of correcting the odds ratio in cohort studies of common outcomes". *Jama*, 280(19), s. 1690–1691.

Bilagor

Bilaga 1. Områdesstatistik

Statistik över samtliga SAMS-områden inhämtades från SCB för år 2014.²¹ Eftersom analyserna här innefattar flera år, men områdesstatistiken bara ett år, bygger de på antagandet att skillnader bostadsområdena emellan inte förändrats påtagligt under dessa år.²² Nedan följer ett antal analyser med syfte att åskådliggöra skillnader och likheter mellan hela perioden 2006–2017 och perioden 2015–2017.

Områdena som ingick i NTU 2015–2017 uppvisar liknande statistik som områdena totalt, förutom att befolkningstätheten i genomsnitt är betydligt högre (se tabell 1).

Tabell 1. Medelvärden och standardavvikelser för SAMS-områden med minst 100 invånare (SCB 2014).

	Totalt (n = 8127)	NTU 2015–2017 (n = 1 772)
Medianinkomst	245 487 (51 063)	243 730 (55 887)
Andel med försörjningsstöd	2,6 % (4,0 %)	3,1 % (4,0 %)
Andel med utländsk bakgrund	17,0 % (14,9 %)	20,3 % (16,4 %)
Andel hushåll med ensamstående med barn	6,4 % (2,8 %)	6,9 % (2,7 %)
Befolkningstäthet (antal invånare per km ²)	2 109 (4 115)	3 262 (4 664)

²¹ Av kostnadsskäl var det inte möjligt att inhämta områdesstatistik över hela perioden 2006–2017. Viss områdesstatistik som tidigare inhämtats för år 2014 inom ramen för ett annat projekt (Brå 2018a) kunde här återanvändas, vilket är skälet till att områdesstatistiken avser 2014.

²² Områdesstatistiken i sig kan förstås förväntas ha ändrats. Till exempel bör både medianinkomsten och andelen med utländsk bakgrund överlag ha ökat under perioden. Däremot är det rimligt att anta att relationen mellan områdena inte förändrats påtagligt för dessa faktorer, till exempel vilka områden som har en lägre medianinkomst och större andel med utländsk bakgrund, vilket är vad som har betydelse för analyserna här.

För att mäta graden av socioekonomisk svaghet i bostadsområdena skapades ett index baserat på

- medianinkomst
- andel med försörjningsstöd
- andel med utländsk bakgrund²³
- andel hushåll med ensamstående med barn.

Valet av variabler baserades på de variabler som ingått när socioekonomisk svaghet undersökts i tidigare undersökningar av områdena, till exempel inkomst, bidragstagande och/eller arbetslöshet, andel hushåll med ensamstående med barn eller med ensamstående mamma, och andel som tillhör en etnisk minoritetsgrupp (Baumer 2002, Goudriaan, Wittebrood och Nieuwbeerta 2006, Berg, Slocum och Loeber 2013). Indexet skapades baserat på samtliga SAMS-områden med minst 100 invånare.

Konstruktionen skedde i fyra steg:

1. Variablerna normaliserades²⁴, det vill säga de omvandlades i syfte att de skulle gå att jämföra sinsemellan.
2. Variabeln medianinkomst fick omvänt värde, eftersom hög medianinkomst tvärtom indikerar låg socioekonomisk svaghet.
3. De normaliserade variablerna summerades.
4. Summan delades in i deciler, från den tiondel områden med minst socioekonomisk svaghet till den tiondel områden med störst socioekonomisk svaghet.

Måtten på socioekonomisk svaghet uppvisade i genomsnitt ett måttligt samband med varandra och uppnådde godtagbar intern konsistens (se tabell 2).

Tabell 2 Korrelation, efter normering, mellan mått som ingår i index över socioekonomisk svaghet (SCB 2014).

	Andel med försörjningsstöd	Medianinkomst (omvänd ordning)	Andel hushåll med ensamstående med barn	Andel med utländsk bakgrund
Andel med försörjningsstöd	1,00	0,61	0,49	0,68
Medianinkomst (omvänd ordning)	0,61	1,00	0,23	0,47
Andel hushåll med ensamstående med barn	0,49	0,23	1,00	0,42
Andel med utländsk bakgrund	0,68	0,47	0,42	1,00

Fotnot: Cronbachs alfa = 0,75, genomsnittlig korrelation = 0,48. Observera att medianinkomst här har fått omvänd ordning, så att ett lågt värde innebär hög medianinkomst och vice versa (sambanden med övriga variabler skulle annars tvärtom vara negativt).

²³ Utländsk bakgrund definierades som utrikesfödd eller född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar.

²⁴ Här användes så kallad min-max normalization, vilket innebär att variablerna omvandlades så att alla sträckte sig från 0 till 1.

Skillnaderna är stora mellan de områden som kategoriserades som minst socioekonomiskt svaga (decil 1) och de som kategoriserades som mest socioekonomiskt svaga (decil 10). Exempelvis är den genomsnittliga andelen med försörjningsstöd någon gång under året nästan 27 gånger så stor i de mest socioekonomiskt svaga områdena (se tabell 3).

Tabell 3 Medelvärden (SCB 2014) efter att områden med minst 100 invånare delats in i deciler utifrån det skapade indexet över grad av socioekonomisk svaghet.

	Antal områden	Medianinkomst	Andel med försörjningsstöd	Andel med utländsk bakgrund	Andel hushåll med ensamstående med barn
Decil 1	812	309 759	0,4%	8,4%	3,6%
Decil 2	813	281 632	0,6%	8,8%	4,6%
Decil 3	813	269 013	0,8%	9,5%	5,1%
Decil 4	813	258 859	1,0%	10,1%	5,6%
Decil 5	813	250 866	1,3%	10,9%	6,0%
Decil 6	812	242 813	1,6%	12,3%	6,4%
Decil 7	812	234 441	2,1%	14,6%	6,8%
Decil 8	814	226 266	2,9%	18,7%	7,3%
Decil 9	813	213 633	4,4%	26,1%	8,0%
Decil 10	812	167 582	10,7%	50,6%	10,2%
Totalt	8127	245 487	2,6%	17,0%	6,4%

Koncentration av personer med utländsk bakgrund skulle enligt en undersökning kunna ha effekt oberoende av socioekonomisk svaghet (Xie och Baumer 2019). Här var det dock inte möjligt att undersöka eventuell separat effekt, eftersom indexet över socioekonomisk svaghet inte uppnådde godtagbar intern konsistens om andelen med utländsk bakgrund inte ingick.²⁵

I en alternativ separat analys undersöktes endast perioden 2015–2017, i syfte att se om det hade betydelse för resultaten att endast studera eventuella områdesskillnader under perioden efter områdesstatistiken. När detta gjordes var det inte längre lämpligt att ta hänsyn till områdesvariation i analysen. Antalet SAMS-områden som ingick sjönk nämligen från 4 274 till 1 573. Andelen av variationen i självrapporterad polis-anmälan som bostadsområdena stod för sjönk också från tre till två procent och var inte längre statistiskt signifikant. Därför utfördes i stället en tvånivåanalys (händelser, individer).²⁶ Likt när hela perioden studerades uppvisar vare sig socioekonomisk svaghet eller befolkningstäthet samband med självrapporterad polisanmälan av hot och våld totalt.

²⁵ Om andelen med utländsk bakgrund uteslöts från måttet sjönk Cronbachs alfa från 0,75 till 0,67, vilket är strax under gränsen för godtagbar nivå (> 0,7).

²⁶ Om områdesvariation ändå togs hänsyn till i analysen blev modellen för komplex för datan, vilket resulterade i att resultaten inte kunde bedömas som tillförlitliga.

En separat analys av perioden 2015–2017 utfördes även för misshandel (se tabell 2), för att områdesstatistiken avsåg 2014. Sannolikheten att polisanmäla var då statistiskt signifikant större i den tiondel som omfattade områdena med näst störst befolkningstäthet. Sambandet har alltså samma riktning som i analysen av hela perioden, där det dock i stället var boende i de minst befolkningstäta områdena som polisanmälde i statistiskt signifikant mindre utsträckning. Vad gäller socioekonomisk svaghet i området syns en tendens i samma riktning som i huvudanalysen, mot att anmälningsbenägenheten skulle vara mindre i de minst socioekonomiskt svaga områdena, men skillnaderna är här inte statistiskt signifikanta.

För sexualbrott var det inte möjligt att ta fram resultat specifikt för perioden 2015–2017, eftersom antalet observationer skulle bli för få. Här studerades områdesfaktorerna som kontinuerliga variabler, för att hålla nere antalet koefficienter. I den första modellen undersöks om det syns något linjärt samband, i den andra modellen studeras om ett kurvlinjärt samband syns. I inget av fallen syns några statistiskt signifikanta samband.

Bilaga 2. Andelen brott som uppges ha polisanmälts

Tabell 1. Andel brott som uppges ha polisanmälts för respektive redovisningsgrupp, bland boende i SAMS-områden med minst 100 invånare (SCB 2014).

	Våld och hot totalt	Misshandel	Sexualbrott
Kön			
Man	27 %	32 %	12 %
Kvinna	23 %	28 %	12 %
Ålder			
16–24	22 %	27 %	13 %
25–44	26 %	35 %	10 %
45–64	30 %	32 %	17 %
65–79	30 %	31 %	31 %
Svensk/utländsk bakgrund			
Svenskfödda, en eller båda föräldrarna svenskfödda	24 %	29 %	12 %
Svenskfödda, båda föräldrarna utrikesfödda	26 %	35 %	14 %
Utrikesfödda	33 %	42 %	17 %
Utbildningsnivå			
Förgymnasial	25 %	29 %	16 %
Gymnasial	27 %	33 %	12 %
Eftergymnasial	22 %	28 %	9 %
Familjetyper			
Sammanboende utan barn	24 %	30 %	9 %
Sammanboende med barn	29 %	32 %	14 %
Ensamstående utan barn	24 %	29 %	13 %
Ensamstående med barn	30 %	38 %	17 %
Inkomst			
Kvartil 1	22 %	28 %	
Kvartil 2	27 %	33 %	
Kvartil 3	28 %	31 %	
Kvartil 4	27 %	35 %	
<i>Under median</i>			14 %
<i>Över median</i>			12 %
Stort förtroende för polisen	25 %	31 %	13 %
Inte stort förtroende för polisen	25 %	29 %	12 %

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Brottsförebyggande rådet

BOX 1386 / TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM

TELEFON +46 (0)8 527 58 400 ▪ E-POST INFO@BRA.SE ▪ WWW.BRA.SE